

Lärarförbundet.

NEJ TILL FÖRSLAGET OM FLEXIBEL SKOLSTART

Lärarförbundet avvisar regeringens förslag om flexibel skolstart. Det framgår av ett brev som nyligen gått till utbildnings- och socialtuskotten.

Förslagen om ett samordnat ansvar för skola, förskola och fritidshem är bra, anser förbundet. Det finns mycket som talar för att man samordnar den pedagogiska verksamheten för barn och ungdom. Det bör ske genom en gemensam läroplan men också genom gemensam lagstiftning.

Skolverket bör ha tillsynsansvaret för förskola och fritidshem, inte socialstyrelsen. Därför måste man tänka på när det nya skolverket byggs upp.

Men regeringens förslag om flexibel skolstart säger Lärarförbundet nej till. Förkortas skolgången i förskola och grundskola med ett år blir utbildningens kvalitet sämre.

Sämre kunskapsbas

Praktiskt taget alla sexåringar går i dag i förskola och får där en undervisning som är anpassad

efter deras behov. Och undervisningen i årskurs ett bygger på att barnen gått minst ett år i förskola.

Man ska inte tro att sexåringarna lika lätt kan tillägna sig de kunskaper och färdigheter som sjuåringarna i dag får i årskurs ett i grundskolan. Och när eleverna lämnar årskurs nio kommer de inte heller att ha den kunskapsmässiga bas som de har i dag, framhåller Lärarförbundet.

Också för föräldrarna innebär förslaget problem. När de får välja mellan en avgiftsbelagd förskola och en grundskola som är gratis blir det fria valet en chimär. I stället blir det föräldrarnas ekonomi som får fälla avgörandet, inte barnets mognad och möjligheter.

De elever som är yngre än sina kamrater kan bli lidande av att de känner sig pressade och underlägsna. För många kan det bli så att de tvingas välja yrke eller studieinriktning i gymnasieskolan medan de ännu är i puberteten, och det är inte heller bra.

Förslaget kommer också att medföra att lärare under hela grundskolan tvingas arbeta med åldersblandade klasser som kan vara mycket heterogena. För att klara detta behöver de både fortbildning och stöd.

Det är inte heller rimligt, anser förbundet, att beslut om förändringar som ska ske redan i höst fattas ett par månader tidigare i riksdagen. Både skolan och kommunerna måste ges möjlighet till en seriös planering av verksamheten.

Nej till förslaget om
Artikel nr 6/91

Protest mot det snabba tempot

I lördags protesterade lärare och barnomsorgspersonal i Karlskrona mot de bristfälliga förberedelserna inför förslaget om tidigare skolstart.

– Vi protesterar mot att sexårsstarten ska genomföras innan resurserna finns, förklarar Ingrid Mattisson, ordförande i skolsektionen i Lärarförbundet i Karlskrona.

Förslaget om tidigare skol-

start har skapat oro bland både förskollärare och lågstadielärare i Karlskrona. Men Ingrid Mattisson påpekar att det är en fråga som också berör och kan påverka arbetsförhållandena för alla lärare.

Det är framför allt det snabba tempot i reformen som väckt kritik. Det ger inte utrymme för några förberedelser så att skolan kan möta de yngre barnen på deras nivå, menar man.

Skolkontoret har frågat rektori-

erna om hur de ser på att till hösten ta emot sexåringar. Samtliga skolledare är tveksamma. De vill ha ett planeringsår, bli för att fortbilda personalen och ta fram lämpliga lokaler. Men i förslaget till skolstyrelsebeslut konstateras ändå sammanfattningsvis att ett begränsat antal sexåringar kan beredas skolstart. Om inte alla som vill kan tas emot ska den biologiska åldern avgöra.

Ingrid Mattisson menar att

reformen måste börja med en planering redan för femåringarna. De sexåringar som börjar i höst hamnar i grupper där de övriga barnen har gått tillsammans i förskola och redan känner varandra.

– Dels måste förskolan byggas ut, dels måste man fundera över vilken personal och fortbildning som behövs. Utan förberedelser blir det synd om barnen, konstaterar hon.

VIVECA BROZIN BOHMAN

Protest mot
Artikel nr 6/91

Erkänn förskolan!

Den är en del av utbildningssystemet

De ekonomiska besparingarna av att sänka skolåldern till sex år inträffar först år 2000. Under de nio genomförandeåren ökar istället kostnaderna, hävdar Solveig Eklund, 1:e vice ordförande i Svenska facklärarförbundet, som istället uppmanar regeringen att erkänna förskolan som en del i utbildningssystemet.

DEBATTEN

Den gamla frågan om sänkt skolpliktsålder tycks ha fått en ny tappning. Flexibilitet och valfrihet är de nya trendbegreppen, som regeringen i det s k krispaketet lanserar frågan. Barnen skall ha rätt att börja skolan vid sex års ålder. Skolstarten skall kunna variera utifrån föräldrarnas önskemål och med hänsyn till barnets mognad.

Regeringen bortser i sitt förslag från att sex-åringarna går i förskolan och att det är obligatoriskt för kommunerna att i förskola för sex-åringarna. Regeringen ålägger med andra ord kommunerna att erbjuda föräldrarna en sådan valfrihet att kommunerna ska ha dubbel planering för sex-åringarna — både förskola och undskola.

Varför denna valfrihet och flexibilitet? Jo, därför att man vill ta ifrån barnen ett skolår totalt sett. De barn som väljer grundskolan skall sluta ett år tidigare. Så var det med den valfriheten.

Barn har nämligen i dag rätt till ett år i förskola och nio år i grundskola.

Oväntat förslag

Det var ett mycket oväntat och hastigt påkommet förslag. Regeringen verkar inte riktigt hålla rätt på sina egna ord och åtgärder. Skolministern har tidigare deklarerat att sänkning av skolpliktsåldern inte är intressant om det bara handlar om att spara pengar.

Trots regeringens egna initiativ, som förskolereformen 1985, verkar det som om man tror att det är bara i skolan som barn lär sig något. Det är ett vara grovt okunnig om vad förskolan innebär. Förskolan har en målinriktad pedagogisk verksamhet som bygger på barns fysiska och psykiska utveckling upp till sju år. Förskollärarna har utbildning för den verksamheten. Om skolpliktsåldern ska sänkas till exempelvis sex år, så är det rimligtvis förskolan som bör bli obligatorisk från den åldern.

Läroutbildningen för grundskolan reformeras för närvarande med dagens grundskoleåldrar som grund. En omfattande kompletteringsutbildning har också startat som skall möjliggöra för lärarna på lågstadiet att tjänstgöra på högre stadier. Den nya läroutbildningen kommer därmed att påverka stadiindelningen i skolan. Regeringen har utökat antalet platser på grundskollärarlin-

jen för att klara dagens behov av lärare. Det kommer att fattas tusentals grundskollärare på 90-talet.

Utvecklat samarbete

Lärarna i förskola och grundskola har under senare år — på initiativ av regeringen — utvecklat samarbetet för att underlätta övergången mellan förskola och skola. Detta har gett resultat. Det är i dag både färre 7-åringar som går i förskola och färre sex-åringar som går i skola.

Varför bryta denna utveckling? Det finns inga undersökningar som säger att vi är inne på fel väg. Ett mer logiskt förslag vore att erkänna förskolan som en del av utbildningssystemet.

Alltsedan 40-talet har statliga utredningar behandlat behovet av pedagogisk verksamhet för barn i förskoleåldern. Före barnstugeutredningen (1972) var man överens om att barn över 3-4-årsåldern behövde sådan verksamhet. Barnstugeutredningen slog fast att det behöver också de allra yngsta barnen. Därför har vi nu förskollärare i alla åldersklasser i förskolan.

Men tyvärr är det bara en åldersklass som är garanterad plats i förskola. Det är 6-åringarna.

Riksdagsbeslutet om en förskola för alla barn 1985 är i och för sig långtgående och därmed bra. Men tyvärr är det bara en politisk målsättning och därmed ingen garanti för vare sig barn eller föräldrar. Trots detta har många kommuner satsat ambitiöst för att klara både utbyggnaden och innehållet i förskolan. Det är utbyggnaden av förskolan som är det verkligt viktiga. Om det finns någon kris, så är det bristen på platser i förskola och fritidshem.

För alla barn

Regeringen vill nu också återinföra skolmognadsbegreppet! Förslaget om flexibel skolstart utgår från en grundsyn som innebär att barnet skall vara anpassat, dvs tillräckligt "moget", för skolan och inte att skolan ska vara anpassad, dvs tillräckligt utvecklad, för att kunna ta hand om alla barn. Den synen strider mot den utbildningspolitik som har förts i Sverige på senare tid och som inneburit att den obligatoriska skolan är till för alla barn. Detsamma gäller försko-

lan. Inget barn anses otillräckligt moget för att gå i förskolan (och inte heller för moget).

Flexibilitet är i det här sammanhanget därför knappast ett honnörsord. Den får som negativ följd att barnen sorteras utifrån något slags skolmognadsbegrepp som oundvikligt blir subjektivt.

Barns mognad är heller inte något entydigt. Ett barn kan vara väl utvecklat i ett avseende tex intellektuellt, men mindre utvecklat känslomässigt. Barns utveckling sker också i stora språng. Två barn som vid ett tillfälle kan bedömas som mer och mindre "mogna" kan vid ett senare tillfälle ha bytt plats. Det allra viktigaste är att förskolan och skolan anpassar sig till barnen och inte tvärtom.

Svenska barn klarar sig bra i de internationella undersökningarna, som med jämna mellanrum genomförs. Detta trots den sena skolpliktsåldern. Det kan förklaras med att även barnen i Sverige börjar skolan tidigt. För när man i debatten om tidigare skolstart hänvisar till andra länder, glömmer man ofta att innehållet i de första skolåren bäst kan jämföras med vår förskola för sex-åringarna. Man bör jämföra innehållet och inte strukturen.

Det är dags att erkänna förskolan som en del av skolsystemet. I förskolan finns dessutom redan de möjligheter till heldagsomsorg som regeringen nu utreder för grundskolan. Regeringen bör alltså återkomma med ett förslag som bygger på en lag med frivillig förskola och skolplikt i förskola från fyra år och därefter grundskola och gymnasieskola. Med det förslag som ligger nu kommer ej några sociala och pedagogiska vinster att göras.

Hur är det då med de ekono-

miska vinsterna, som ju är huvudpoängen med förslaget.

Ej större vinst

Enligt en rapport från finansdepartementet (ESO) i somras räknar man inte med någon större ekonomisk vinst. Man menar att pedagogiken måste förändras om sex-åringarna skall gå i skolan. En sådan förändring kräver betydligt ökad lärartätthet.

Den absolut billigaste skolformen för sex-åringar är deltidsgupperna. Kostnaden beräknas innevarande år vara 19.400 kronor (bruttokostnad). Det är bara hälften av kostnaden för en grundskoleplats.

En plats i grundskola beräknas kosta 40.000 kronor och för att få en jämförelse med kostnaden för en heltidsplats i förskola måste man lägga till en kostnad för fritidshem som är 44.800 kronor (total kostnad 84.800) eller en deltidspäls i familjedaghem som är 38.300 kronor (totalt 78.300 kronor).

Dessa siffror skall då jämföras med vad en plats i heltidsförskola kostar: nämligen 78.300 kronor. Slutsatsen är att det blir lika dyrt eller dyrare att låta barnen börja skolan vid sex år om man inte har för avsikt att kraftigt försämrade för sex-åringarna.

Blir det då ingen besparing om barnen ska sluta skolan ett år tidigare? Jo, men tidigast om nio år. Under de nio genomförande åren blir det dyrare. Eftersom det blir fler elever i varje årskurs tills de sex-åringar som börjar skolan ett år tidigare hinner gå ut grundskolan.

Så när regeringen talar om betydande ekonomiska besparingar, så är det först år 2000. Till dess kan en hel del av dagens förhållande ha förändrats. På lång sikt brukar annars förnuftiga människor betrakta utbildning som en investering.

Solweig Eklund